

Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç

Özdem SANBERK - Hakan ALTINAY

İletişimin dünyayı değiştirdiği bir dönemde kamuoyları ve gündemi etkileme becerisi önem kazandı. Türkiye bu önemi henüz anlamadı..

Uluslararası ilişkilerin ana kulvarının devletlerarası ilişkiler olduğu dönem hızla sona ermekte. İletişim ve bilgi devrimlerinin dünyanın çehresini yeniden yapılandığı bu dönemde kamuoyları ve gündemi etkileme, fikirler-kavramlar topografyasında var olma becerisi son derece önemli. Ne yazık ki Türkiye bu yaşamsal alanı hala bir detay, son dakikada akla gelen bir konu, sadece kriz dönemlerinde önemsenen geçici bir başlık olarak görmenin ötesine geçmemiştir.

Bu konuda atılması gereken en acil adım bu konunun "gibi yaptığımız bir alan" değil, gerçek bir ihtiyaç olduğuna karar verilmesidir. Bu karar verildiğinde Türkiye'nin harekete geçirebileceği önemli varlıkları vardır.

Uluslararası ilişkilerin içinde gerçekleştiği ortam ve atmosfer hızla değişmekte; kamuoylarının algısı önem kazanmakta. Bazı düşünürler 19. yüzyılın parlamentolar, 20. yüzyılın kitleler, 21. yüzyılın ise kamuoyları yüz yılı olduğunu iddia ediyorlar. İki devlet başkanı görüşmeden evvel oluşan kamuoyu algıları zaten toplantı gündeminin, liderlerin hareket alanının yüzde 90'ını belirleyebilmekte. Bazı analistler küresel kamuoyunun ikinci süper güç halini aldığını iddia edebilmekte; Srebrenica'da olduğu gibi bir tek fotoğraf askeri müdahaleye sebep olan son damla olabilmekte; sivil girişimler dünyadaki en popüler silah olan mayınları yasaklayabilmekte.

Bu yeni ortamı veri olarak alan ve bizim önemsemediğimiz Public Diplomacy'nin dilimizde tam karşılığı bile yok. Belki sivil diplomasi veya kamuoyu diplomasisi hatta gönüllü diplomasi diyebiliriz. Devletten devlete değil, devletten kamuoylarına; sivil toplumdan devletlere; sivil toplumdan kamuoylarına yönelik olarak, kapalı kapılar ardında değil, açık yapılan diplomasi.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN YERİ

Türkiye'nin etkin bir kamu diplomasi kapasitesi geliştirmesinin önünde önemli engeller var. Kamuoyu diplomasisi doğası itibarıyla atılan on tohumdan iki tanesinin orkideye dönüştüğü, başarı şansının yüzde 50'nin üzerinde olmadığı bir alan.

Kamuoyları, sivil gündem emir-komuta zinciri içinde gelişmez doğal olarak. Bürokrasimizde egemen olan risk olmama tercihi bu yeni alana uygun bir yaklaşım değil; sekiz tohumun istenilen sonucu vermemesine katlanamayanlar, iki orkideden de mahrum kalır ve uzun vadede ülkenin çıkarına maksimize edememiş olurlar.

Aynı şekilde kamu diplomasisi alanında sizin direk olarak etki ettiğiniz toplumların değil, üçüncü topun dördüncü topa vurmasıyla sonuç alınır. Bu da belirsizliği artıran bir süreçtir; egemen

bürokratik alışkanlıklarımız bu tür belirsizlikle birlikte yaşamaya da çok uygun değildir. Ayrıca, birbirimize derin şüpheyle yaklaştığımız bugünkü dönem de yine kamu diplomasisinin gerektirdiği muhakemede geniş hareket alanına, eleştiriye toleransa izin vermeyebilir. Yine de bütün zorluklara rağmen kamu diplomasisi alanı Türkiye'nin hiçbir şekilde ihmal edemeyeceği bir alandır.

National Branding konusunda uzman Simon Anhalt'ın Türkiye örneğinde yola çıkarak söylediği gibi eğer bir ülke kendi algısını ve itibarını yönetmezse, itibarı kendi doğal ritmiyle ilerlemiyor, başkaları tarafından yönetilir hale geliyor. Bu ise kendi kaderi üzerinde egemen olmaya kararlı bir ülke için kabul edilemez bir risk.

Kamu diplomasisindeki yetersizlik iç politikada da Türkiye'nin önünü kapatmaktadır. Kıbrıs'ta çözüm ya da 1915 olayları konusunda Ermenistan ve üçüncü ülke tarihçilerinin katılımıyla komisyon kurulması önerisi gibi çok önemli açılımlar yapan Türkiye, kamu diplomasisi kapasitesi yetersiz olduğu için bu çok önemli adımlarına uluslararası camiadan anlamlı karşılık bulmadığında, ülkenin içerisinde anlaşılabilir bir hayal kırıklığı oluşmakta ve bir sonraki cesur adımın atılması zorlaşmaktadır.

Avrupa Birliği, kamu diplomasisi içinde özel bir yere sahiptir. Toplum olarak daha müreffeh, daha özgür ve daha barışçıl bir gelecek tercihimize ulaşmamızı hızlandıracak ve Atatürk Cumhuriyeti'ni taçlandırarak bir başarı olan Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliği ancak AB ülkelerinin kamuoylarının desteği sağlanırsa -en azından kamuoylarının aktif muhalefetine maruz kalmazsa gerçekleşebilecek bir ülküdür. Türkiye ise 2004 Aralık'ından sonra Avrupa Birliği kamuoylarını kazanma çabasından vazgeçmiş görüntüsü vermektedir. 17 Aralık sürecinde tüm eksikliklerine rağmen çok önemli işlevler yüklenmiş Avrupa Birliği İletişim Grubu 2005 başından itibaren işlevsizleşmiş ve bugüne kadar üç değerli yıl kaybedilmiştir. Çeşitli üye ülkelerde yapılan tek, tek etkinlikler kapsamlı bir stratejinin parçaları olmaktan çok uzaktır.

AB üyeliği, ülkeye yabancı yatırım çekmek için kullandığımız, ülke içindeki sorunlara geçici yara bandı olarak gördüğümüz bir perspektiften ibaretse, son üç yıllık performansımız bir sorun oluşturmaz. Yok eğer AB meselesinde ciddiye en erken vadede Avrupa kamuoylarını kazanmayı ciddiye aldığımızı kendi içimizde karar vermemiz elzemdir. Bu noktada atılması en yaşamsal adım siyasi otoritenin kamuoyu diplomasisinin önemseyişine karar vermesidir. Bu konu sadece Dışişleri Bakanlığımızı ilgilendirmemektedir. Kamu diplomasisi aslen sivil alana ve tüm ülkeye aittir. Zor bir dönemde gayet başarılı bir Dışişleri Bakanlığı yapmış olan Sayın Gül, bu konuda öncülük edebilir. Büyük Millet Meclisimizin ilgili komisyonlarının Türkiye'nin tüm güç unsurlarının bu konuda nasıl harekete geçirilebileceğini tartışması da görev alanlarının içinde olsa gerek.

Türkiye bir kere bu alanı önemsemeye başladığında kullanabileceği önemli varlıkları vardır. Ülke olarak kendi kaderimize hükmetme konusunda kararlılık ve beceri gösterdikçe etrafımıza yaydığımız manyetik alan genişlemekte ve güçlenmektedir. Türkiye hiçbir sübvansiyondan yararlanmayan 200'den fazla televizyon kanalına, 1000'den fazla radyoya, çok başarılı bağımsız prodüksiyon şirketlerine sahiptir. Türkiye'den çıkan yayınlar dil engeline rağmen etrafındaki ülkelerde ilgiyle izlenmektedir. El Cezire gibi bir kanalın Washington'dan sonra en çok haber yaptığı başkent Ankara'dır. Türk STK'ları hiçbir devlet desteği olmadan birçok ülkeye çalışmaları için davet edilmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde Türk okulları vardır. Türkiye hiçbir çaba harcamadan etrafında merak, hayranlık, saygı uyandırmaktadır.

Bütün bunlar Türkiye'nin kamu diplomasisini ve yeni dönemin en önemli kavramı "yumuşak gücü" önemseğinde yüksek çarpanlı olarak kullanılabileceği unsurlardır.

Eğer Türkiye bu konuyu önemsemeye karar verirse, beş yıl içinde yaptığı açılımların uluslararası camiada hızla karşılığını bulan; uluslararası kamuoyu denen ele zor gelen ortamın sinir uçlarıyla yoğun ve içerikli temas halinde olan; Göcek'de ya da Kapadokya'da Salzburg'daki Schloss, Como Gölü'ndeki Bellagio vari mekanlarda küresel ölçekteki fikir önderlerinin kendi aydınlarıyla beraber ağırlayan ve küresel entelektüel gündeme müdahil olan; dünyanın önde gelen akademisyenlerinin davet edilmek için can attığı İstanbul'daki Advanced Studies Center- Wissenschaft Kolleg vari kurumları olan; Sarkozy'nin Türkiye'yi ziyaret ettiğinde Türk STK'larının Avrupa'ya komşu bölgelerde yaptığı işleri dinlemeye can attığı bir ülke olabilir.

Yeter ki bu alanın önemli olduğuna ciddiyetle karar verelim.

(Kaynak: <http://arsiv.sabah.com.tr/2008/01/08/haber,A9BC3A84BEF146B2BF13D4F0ED804C08.html>)